

Dzięki Wam cieszymy się dziś wolnością

Na zaproszenie Prezydium Zarządu Głównego ZKRPIBWP, 15 lutego gościł w siedzibie Związku w Warszawie Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Minister Jan Józef Kasprzyk. W czasie wartościowego spotkania minister odznaczony został Kombatancką Gwiazdą Pamięci „Polska Niepodległa 1918”.

Sylwetkę, zasługi i osiągnięcia Ministra Jana Józefa Kasprzyka przedstawił p.o. prezesa Zarządu Głównego ZKRPIBWP Janusz Maksymowicz, podkreślając, że odznaczenie nadawane jest osobom szczególnie zasłużonym w dzieło upowszechniania i utrwalania tradycji walk niepodległościowych, do których Pan Minister z pewnością należy.

Minister, z wykształcenia historyk, jest autorem wielu publikacji poświęconych najnowszej historii Polski, zwłaszcza okresu legionowego. W latach 1998-2014 był komendantem Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej, a w latach 2002-2008 Komendantem Głównym Związku Strzeleckiego „Strzelec”, koordynował także obchody Stulecia Legionowego Czynu Niepodległościowego. Jest prezesem Związku Piłsudczyków oraz wiceprezesem Instytutu Józefa Piłsudskiego. Organizował konferencje naukowe, sympozja, wystawy poświęcone najważniejszym wydarzeniom XX wieku. Za popularyzowanie historii i krzewienie postaw patriotycznych odznaczony został przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Zasługi.

Pełniąc obowiązki Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych nadał kierowanej przez siebie placówce nową dynamikę, widoczną zwłaszcza w trosce o przywrócenie należytej rangi społecznej i poprawie poziomu życia tysięcy kombatantów – Weteranów Walk o Niepodległość Polski, Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych.

Liczne inicjatywy skierowane w stronę weteranów w podeszłym wieku, samotnych, niepełnosprawnych, a także Powstańców Warszawskich, do których należę, przyniosły Mu uznanie i szacunek kombatanckich środowisk.

Wielokrotnie, w artykułach prasowych i wywiadach oraz rozmowach – także ze mną – podkreślał, że krew przelana przez żołnierzy w walce o wolność i niepodległość Ojczyzny, niezależnie czy maszerowali ze wschodu czy zachodu ma dla niego tę samą wartość.

Po wystąpieniu prezesa Janusza Maksymowicza, w obecności członków Prezydium ZG, nastąpił uroczysty akt dekoracji.

Jest dla mnie honorem i zaszczytem otrzymać z rąk prezesa Maksymowicza to piękne, kombatanckie odznaczenie – powiedział Minister Jan J. Kasprzyk. Spośród wielu wyróżnień, wielu podziękowań które posiadam, te, które otrzymuję od kombatantów są dla mnie szczególnie cenne. Od pięciu lat, kiedy kieruję Urzędem staram się, aby śro-

Dokończenie na str. 4 ➔

➔ Dokonczenie ze str. 3

dowiska kombatanckie odczuwały opiekę państwa, płynącą za naszym pośrednictwem. Wyróżnienie, które dziś otrzymałem motywuje mnie do dalszej, intensywnej pracy.

Moje pokolenie, urodzone po wojnie, ma przywilej cieszyć się niepodległością dzięki Wam, Waszej odwadze i poświęceniu, których nie zabrakło Wam w czasie wojny i w okresie powojennym.

Dziękuję Wam za dziś, bo we wczorajszym dniu uroczyste, acz skromnie z powodu pandemii obchodziliśmy 79. rocznicę powstania Armii Krajowej, a wkrótce obchodzić będziemy rocznicę ciężkich, zwycięskich walk 1. Armii WP o Kołobrzeg i kolejno, 1. i 2. Armii w operacji berlińskiej. Odniesiemy się do walk Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie – 2. Korpusu na półwyspie Apenińskim, do szlaku bojowego 1. polskiej Dywizji Pancerniej, 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, polskich marynarzy i lotników.

Zawszę, co przypomniał przed chwilą prezes Maksymowicz, będę z równym szacunkiem darzył krew polskiego żołnierza i partyzanta przelaną za wolność i niepodległość Ojczyzny, niezależnie czy szli do Polski z zachodu czy wschodu, i w tym kierunku będą dalej działał. Tak właśnie działa i Wasz Związek, jednocząc w jednym organizmie wszystkie środowiska i nurty dążące do niepodległości Ojczyzny.

Dziękując za dzisiejsze wyróżnienie, pragnę przekazać Wam, a za Waszym pośrednictwem wszystkim członkom Związku podziękowania i życzenia zdrowia i pomyślności w tych trudnych dla nas dniach. To od Was uczymy się optymizmu i odwagi, cech tak ważnych w trudnych chwilach pandemii.

Minister odniósł się także do problemów, podniesionych w późniejszej, luźnej rozmowie przez prezesa Pomorskiego Zarządu Wojewódzkiego Henryka Bajduszewskiego oraz przewodniczącą Komisji Socjalno-Zdrowotnej ZG Zofię Wolanin.

Jeżeli chodzi o sprawę mianowań na wyższe stopnie wojskowe – powiedział – to wszystkie wnioski kierowane do Urzędu są po zaopiniowaniu, w większości pozytywnie, w krótkim terminie kierowane do Departamentu Kadr MON i tam czekają, niestety dosyć długo na rozpatrzenie. Rozmawiałem na ten temat z ministrem Mariuszem Błaszczakiem, i problem, może częściowo ulegnie poprawie.

Urząd, podobnie jak inne instytucje centralne nie może dawać dotacji na działalność bieżącą. Możemy natomiast finansować wnioski o dotacje celowe, jak uroczystości, spotkania, konkursy, i Wasz Związek z takich możliwości korzystał. Nie możemy także pokrywać opłaty za media, ale warto występować z wnioskami do samorządów, aby obok użyczenia lokali wsparli Koła, bo

o nie głównie chodzi, opłatami za media. Będziemy Was wspierać w tych staraniach.

Problem bezpłatnych leków był wielokrotnie stawiany przez Urząd w trudnych rozmowach z ministerstwem zdrowia, w tym podnosiliśmy potrzebę wyodrębnienia z ogólnej grupy uprawnionych seniorów środowiska kombatanatów. Mówiliśmy także o potrzebie priorytetowego potraktowania kombatanatów przy szczepieniach antykowidowych grupy „O”. Otrzymaaliśmy jedynie obietnicę, że sprawy zostaną rozpatrzone priorytetowo przy dalszych pracach legislacyjnych.

W bieżącym roku Urząd uzyskał pomoc finansową państwa w wysokości ponad 30 mln złotych, a więc znacznie więcej niż poprzednio. Pozwoli to na zwiększenie liczby przyznawanych zapomóg – przy czym potrzebne są oczywiście wnioski kierowane w tej sprawie do naszej instytucji. Pozwoli to także na zwiększenie innych form wsparcia, jak zakup aparatów słuchowych, sprzętu rehabilitacyjnego, dopłat do sanatoriów – możliwych po opanowaniu pandemii.

W punkcie poprzedzającym uroczystość dekoracji Szefa Urzędu, odbyło się posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego poświęcone bieżącym sprawom organizacyjnym. Prowadzący obrady p.o. prezesa Janusz Maksymowicz poinformował m.in. o bieżącej sytuacji Związku, podkreślając, że po trzech kwartałach trudnej sytuacji, jaka miała miejsce w 2020 roku, działalność wielu Zarządów i Kół uległa pewnej stabilizacji.

Znacznym problemem, zwłaszcza w świetle tegorocznych zebrań sprawozdawczy-wyborczych Kół oraz panującej epidemii, jest malejąca grupa kombatanatów i podopiecznych zdolnych i chętnych do objęcia stanowisk funkcyjnych w Kołach. Wzrasta natomiast liczba kombatanatów, wyrażających chęć zaszczepienia się przeciw koronawirusowi.

Uczestnicy Prezydium zapoznali się z pismem członka Prezydium, prezesa Śląskiego Zarządu Wojewódzkiego Włodzimierza Czechowskiego, w którym napisał: *W związku z pandemią stawiam wniosek o podjęcie uchwały umożliwiającej podejmowanie decyzji w sprawach istotnych dla Związku poprzez głosowanie korespondencyjne (drogą pocztową albo e-mailem) lub w sposób mieszany.*

Po zapoznaniu się z pismem, Prezydium postanowiło jego treść, łącznie z projektami uchwał przesać w trybie pilnym wszystkim członkom Zarządu Głównego. **MIZ**

O TYM WARTO WIEDZIEĆ

Przesłanie prezydenta Warszawy

Prezydent m.st. Warszawy Rafał Trzaskowski zwrócił się do Powstańców Warszawskich z następującym przesłaniem:

Szanowni Państwo,
trwająca epidemia zmieniała nasze życie i zamknęła nas w domach ograniczając nasze kontakty z drugim człowiekiem. Zmagamy się z reżimem sanitarnym, walczymy o zdrowie, ale nie tracimy nadziei, że wszystko powróci do normalności.

Państwa służba Ojczyźnie i Warszawie podczas heroicznych walk Powstania Warszawskiego każdego dnia inspiruje nas do niesienia pomocy osobom potrzebującym. Dziękuję za naukę płynącą

z Państwa niezłomnej postawy, za siłę i determinację do służby ludziom w niezwykle trudnym czasie.

Jestem wdzięczny za Państwa obywatelską postawę i wytrwałe przestrzeganie wszelkich ograniczeń związanych z ochroną zdrowia i życia. Dzisiaj, w godzinie próby jaką jest epidemia lepiej rozumiemy wyzwania jakim Państwo stawiali czoła podczas lat okupacji i walki o wolność.

Wzorem lat ubiegłych, staramy się docenić Państwa niezłomną postawę i dlatego 14 stycznia 2021 Rada m.st. Warszawy ustanowiła Nagrodę m.st. Warszawy dla Powstańców Warszawskich na 2021 r. w wysokości 5 000,00 zł brutto.

Rozpoczęły się szczepienia przeciw COVID-19. Dołożę wszelkich starań, żeby Powstańcy Warszawscy mogli przyjąć szczepionki w pierwszej kolejności.

HISTORIA DNIA KOBIET

Korzeni tego święta można się doszukiwać w starożytności. W Grecji przed jesiennymi siewami odbywały się festyny ku czci bogini życia i śmierci. Z kolei w Rzymie kobiety świętowały, przypadające na 1 marca, Matronalia, które związane były z kultem bogini uosabiającej macierzyństwo i płodność.

Początki Dnia Kobiet datowane są na 28 lutego 1909 r. W Nowym Jorku odbyła się wówczas, zorganizowana przez Socjalistyczną Partię Ameryki, manifestacja upamiętniająca protest z 8 marca 1908 r., podczas którego blisko 15 tys. pracownic branży odzieżowej domagało się praw ekonomicznych i politycznych dla kobiet.

Po raz pierwszy Dzień Kobiet jako święto został ogłoszony jednak nie w Ameryce, lecz w Danii. Decyzja o ustanowieniu Międzynarodowego Dnia Kobiet została podjęta na zjeździe Międzynarodówki Socjalistycznej w Kopenhadze, w sierpniu 1910 r.

Rok później, 19 marca, świętowano pierwszy Międzynarodowy Dzień Kobiet. Manifestacje kobiet walczących o równouprawnienie społeczne i ekonomiczne przeszły ulicami miast austriackich, niemieckich, szwajcarskich i duńskich. Domagano się prawa kobiet do głosowania i obejmowania stanowisk publicznych, prawa do pracy i szkoleń zawodowych. W latach 1913-1914 pochody z okazji Dnia Kobiet były także protestami antywojennymi.

Dramatyczny przebieg miał Dzień Kobiet 8 marca 1917 r. w Piotrogradzie. Pod hasłem „Chleba i pokoju” przez miasto przeszła manifestacja pracownic przemysłu tekstylnego. Jej krwawe stłumienie stało się zarzewiem Rewolucji Lutowej, która doprowadziła do abdykacji cara Mikołaja II. Jedną z pierwszych decyzji powołanego

Rządu Tymczasowego było przyznanie kobietom praw wyborczych.

W latach 70. XX w. ONZ zwróciła uwagę na Dzień Kobiet. W rezolucji z 16 grudnia 1977 r. wezwano wszystkie państwa świata do organizowania corocznie Międzynarodowego Dnia Kobiet, podkreślając, że wybór daty powinien być zgodny z narodową tradycją. Rezolucja była wynikiem proklamowanych wcześniej obchodów Międzynarodowego Roku Kobiet (1975) i Dekady na Rzecz Kobiet (1976-1985). Współcześnie Międzynarodowy Dzień Kobiet obchodzony jest na niemal całym świecie. Tradycje są podobne, różnią się jedynie detalami.

Rosjanie celebrują święto pań szampnem, na Białorusi pracujące kobiety dostają z tej okazji premię, w Armenii świętuje się Miesiąc Kobiet, w Rumunii 8 marca jest także Dniem Matki, we Włoszech panie dostają prezenty nie tylko od mężczyzn – obdarowują się też upominkami nawzajem, w Portugalii organizuje się dla pań specjalne przyjęcia, a w Wielkiej Brytanii kobiety i mężczyźni spotykają się na wystawach i wykładach o roli kobiety w życiu społecznym, kulturalnym i naukowym. W Izraelu do lat 90. minionego wieku nie obchodzono Dnia Kobiet. Sytuacja uległa zmianie dopiero pod wpływem emigrantów rosyjskich. W Chinach kobiety pracują tylko pół dnia, a większość sklepów proponuje im atrakcyjne ceny. W Wietnamie Dzień Kobiet jest obchodzony w ciągu roku dwukrotnie – 8 marca i 20 października. W Tunezji święto przypada 13 sierpnia dla uczczenia zmian, jakie zaszły tam w 1956 r. – wprowadzono zakaz wielożeństwa i kobiety uzyskały prawa wyborcze. Są jednak kraje, gdzie celebrowanie Dnia Kobiet jest surowo zabronione, jak np. w Iranie.

W Polsce Dzień Kobiet kojarzy się przede wszystkim z ideologią PRL, czerwonymi goździkami i rajstopami. Wcześniej nie było w Polsce, tak jak w innych krajach, silnego ruchu kobiecego – od troski o losy kobiet ważniejsza była walka o niepodległość. Po jej odzyskaniu kobiety przypominały sobie o swoich prawach i poprosiły Józefa Piłsudskiego, aby nadał im różne przywileje – marszałek uległ pod naciskiem feministek i swojej żony. Dekret o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z 1918 r. i Konstytucja z 1921 r. przyznawały kobietom prawa wyborcze.

Kobiety zaczęły zwracać uwagę na ograniczenia krępujące je zarówno w życiu prywatnym, jak i publicznym oraz organizować się w imię obrony swoich praw. Po raz pierwszy Dzień Kobiet świętowano 24 marca 1924 r. z inicjatywy Centralnego Wydziału Kobiecego PPS.

Po II wojnie światowej Dzień Kobiet stał się świętem państwowym, wykorzystywanym przez władzę do socjalistycznej propagandy, a nie dowodem szacunku dla kobiet.

Po 1989 r. Dzień Kobiet stracił swój komunistyczny wydźwięk. Centralne obchody Międzynarodowego Dnia Kobiet zostały zlikwidowane w 1993 r. Ciekawy jest fakt, że zniósła je kobieta, ówczesna premier Hanna Suchocka. Na szczęście nie da się anulować tradycji. W zgodzie z nią – dla wszystkich naszych Czytelniczek najlepsze życzenia!
A. W.

Dużo się mówi i pisze o wielkich wynalazkach czy odkryciach dokonanych przez mężczyzn. Nie wspomina się natomiast, że wiele wynalazków zawdzięczamy kobietom. Przypominamy 15 z nich.

Starożytna Mezopotamia – piwo

Według historyczki Jane Peyton, piwo zostało „wynalezione” przez kobiety w Mezopotamii, siedem tysięcy lat temu. Kobiety, ze względu na swoje umiejętności, jako jedyne mogły warzyć piwo i prowadzić tawerny. Boginią piwa jest Ninkasi. „Hymn do Ninkasi” zawiera przepis na warzenie piwa. Imię bogini piwa noszą dziś browary m.in. w USA (Oregon), Francji (Lyon) i w Polsce.

1813 r. – piła tarczowa

Na początku XIX w. do obrotu piły do drewna potrzebnych było dwóch mężczyzn, pchających i ciągnących piłę tam i z powrotem. W 1813 r. Tabitha Babbitt, należąca do wspólnoty szekersów (protestancka grupa religijna) w Massachusetts zajmującej się głównie obróbką drewna, stworzyła piłę z okrągłym ostrzem. Ze względów religijnych nigdy nie opatentowała swojego wynalazku.

Trzy lata później zrobiło to dwóch Francuzów, którzy dowiedzieli się o jej istnieniu po przejrzeniu dokumentów szekersów.

1859 r. – kolorowe flary sygnałowe

Po śmierci męża (1847 r.), Martha Coston odkryła w jego notatkach pomysł na kolorowe flary. Wraz z zespołem chemików, pracowała 10 lat i opatentowała flary, które miały długi czas świecenia, trzy kolory oraz były łatwe w uruchomieniu. Ponadto zaproponowała system kodowania dla statków pływających nocą. Powstało to, co obecnie znamy jako system czerwonej, białej i zielonej „nocnej sygnalizacji pirotechnicznej”. Swoją wynalazek sprzedała Marynarce Wojennej Unii za 20 tys. dolarów.

1871 r. – papierowe torby na zakupy

Margaret Knight, pracując w 1868 r. w fabryce papierowych toreb Columbia Paper Bag Comp.,

stworzyła maszynę, która wycinała, składała i doklejała kwadratowe denko do papierowej torebki. Otrzymała na nią patent w 1871 r. po wygraniu sprawy sądowej – miała rysunki techniczne na dowód, że wynalazek był jej. Knight nazywana jest „żeńskim Edisonem”. W wieku 12 lat wymyśliła urządzenie, które zatrzymywało pracę maszyn przemysłowych, jeśli coś się w nich zaklinowało. Otrzymała łącznie 26 patentów, m.in. na nowy typ ram okiennych i maszynę wycinającą zelówki.

1882 r. – tratwa ratunkowa

Ponad 700 pasażerów Titaniaca ocalało tylko dzięki wynalazkowi Marii Beasley – tratwie ratunkowej. W 1880 r. Beasley wymyśliła składane, ognioodporne tratwy ratunkowe. Jej projekt obejmował poręcz ochronne otaczające tratwę i metalowe płytki. Dzięki możliwości składania, tratwę można łatwo przechowywać. W 1882 r. opatentowała swój wynalazek w USA i w Anglii. Jej inne wynalazki, to m.in. maszyna do produkcji becerek, podgrzewacz do stóp, patelnia i urządzenie zapobiegające wykołnieniu się pociągu (łącznie 15 patentów w USA i 2 w Anglii).

1886 r. – zmywarka do naczyń

Gospodyni domowa Josephine Cochrane, wspólnie z Georgem Buttersem skonstruowała pierwszą na świecie, napędzaną ręcznie, maszynę do zmywania naczyń. Opatentowała ją 28 grudnia 1886 r. Woda pod wysokim ciśnieniem była nakierowana na stojak z naczyńkami. Cochrane sprzedawała swój wynalazek przede wszystkim hotelom i restauracjom. Za wynalazek została nagrodzona w 1893 r. na Wystawie Światowej w Chicago. Dwójka wynalazców założyła przedsiębiorstwo produkujące zmywarki, z biegiem czasu wyposażone w silniki parowe.

1887 r. – schody ewakuacyjne

Anna Connelly stworzyła schody przeciwpożarowe na zewnątrz budynku.

1890 r. – spadochron składany

Katharina Paulus opracowała spadochron, który można było złożyć i umieścić w plecaku. Paulus była zapaloną aeronautką oraz pierwszą w Niemczech akrobatką powietrzną i zawodowym pilotem. Odbiła ponad 510 lotów balonem i wykonała 165 skoków ze spadochronem.

1892 r. – ogrzewanie samochodowe

Amerykanka z Chicago, Margaret Wilcox, skonstruowała układ,

WYNALAZKI, KTÓRE ZAWDZIĘCZAMY KOBIECIOM

który wykorzystywał ciepłe powietrze z nad silnika do ogrzewania wnętrza samochodu. System ten wykorzystywany jest w samochodach do dzisiaj.

1899 r. – strzykawka

Zastrzyki były znane już wcześniej, ale to Letitia Mumford Geer opatentowała w 1899 r. podręczną cylindryczną strzykawkę z tłokiem i igłą, którą można obsługiwać tylko jedną ręką. Wynalazek ten zrewolucjonizował medycynę.

1903 r. – wycieraczki samochodowe

Na początku XX w., kiedy padał deszcz lub śnieg, kierowcy musieli zatrzymywać się co jakiś czas i wycierać przednią szybę. Zainspirowało to Mary Anderson do stworzenia wycieraczek, które kierowca mógłby obsługiwać z wnętrza auta. Zostały opatentowane w 1903 r. Branża nie doceniła jednak ich wartości i dopiero po wygaśnięciu patentu, w 1920 r. zaczęto je montować w samochodach. Anderson nigdy nie otrzymała wynagrodzenia za wynalazek. Pierwsza automatyczna wycieraczka do szyb – „Storm Windshield Cleaner” była też wynalazkiem kobiety, Charlotte Bridgwood, i została opatentowana w 1917 r.

1904 r. – gra „Monopoly”

„Monopoly” jest do dziś jedną z najpopularniejszych gier plan-

szowych. Jej pierwotną wersję, „Landlord’s Game” stworzyła Elizabeth Magie. Opatentowała grę w 1904 r. W 1935 r. sprzedała braćiom Parker za 500 dolarów prawa do produkcji gry. To oni nazwali ją „Monopoly”. Wkład Magie w stworzenie gry został zapomniany. Odkrył go przez przypadek profesor ekonomii Ralph Anspach, kiedy w 1973 r. rozpoczął batalię sądową z firmą „Parker Brothers” w związku ze stworzeniem przez nią gry „Anty Monopoly”. W trakcie procesu Anspach odnalazł patenty Magie. Elizabeth Magie opatentowała również urządzenie do przesuwu papieru w maszynie do pisania.

1914 r. – lodówka elektryczna

Lodówka elektryczna to wynalazek Florence Parpart. Swoją patent zgłosiła w 1914 r. i okazała się on strzałem w dziesiątkę. Parpart odniosła sukces. Brała udział w wielu targach, opracowywała własne kampanie reklamowe i zarządzała produkcją.

1941 r. – technologia komunikacji bezprzewodowej

Gdyby nie Hedy Lamarr nie byłoby Wi-Fi i urządzeń na bluetootha. Aktorka w czasie II wojny światowej opracowała, wraz z Georgem Antheilem, „system tajnej komunikacji” polegający na manipulowaniu częstotliwościami radiowymi przy użyciu niemożliwego do złamania kodu (technologia rozpraszania widma sygnału z przeskokiem częstotliwości). W 1941 r. Lamarr zdobyła patent, który za darmo udostępniła amerykańskiej marynarce. Wówczas wynalazek był zbyt skomplikowany i wojsko go nie wykorzystywało. 20 lat później został zastosowany w czasie kryzysu kubańskiego. Dzisiaj jest podstawą wszystkich urządzeń nadawczych.

1963 r. – kamizelka kuloodporna

Stephanie Kwolek, amerykańska chemiczka wynalazła kevlar, materiał używany do produkcji kamizelek kuloodpornych, pięć razy mocniejszy od stali. Ma około 200 innych zastosowań, m.in. w produkcji want mostowych, hełmów, klocków hamulcowych, nart, sprzętu turystycznego. Stworzyła inne włókna syntetyczne, m.in. lycrę i spandex. Uzyskała 28 patentów. **W. A.**